

Druga slabost pričujočega Kavčičevega dela pa je zelo občutno pomanjkanje tistega razpoloženja, ki vlada v okolju, kakršno avtor prikazuje in obenem tudi razčlenja. To okolje je namreč tisto, ki bi moralo dajati osnovni utrip, osnovni živec celotnemu dogajanju Kavčičevega romana. Pisatelj se je tega verjetno zavedal, zato je skušal zrahljati predvsem običajno realistično strukturo jezika, v katerem je napisan roman: zrahljati jo je hotel z nekaterimi tipično vojaškimi frazami in psovkami, to pa je za učinkovit prikaz vojaškega okolja nekoliko premalo, kajti tako pač ni mogoče pridobiti ravno maksimalno plastičnost v opisih, to pa je prav tisto, kar bravec ves čas pogreša, saj ima občutek, da bere samo suhe konstatacije o dogodkih in razglabljanjih, ne pa da dojema vso smiselnost in nesmiselnost dogajanja. In že omenjena fragmentarичnost posameznih poglavij v romanu, nezraščenaost teh poglavij v celoto, ta vtis še povečuje.

S tem pa smo že tudi pri sklepni ugotovitvi analize pričujoče knjige:

če bi jo namreč skušali vključiti v tisto podobo Kavčičevega pisanja, kakor se nam je razkrila doslej, bi morali ugotoviti, da gre za zelo očiten korak vstran od tega, kar smo doslej imeli za osnovni Kavčičev pisateljski namen. Roman Upanje namreč v ničemer bistveno ne dopolnjuje dosedanje podobe Kavčičeve literature, ampak jo mogoče celo nekoliko zastira, kajti pogumen ta Kavčičev prikaz vojaštva in njegovega sistema ni, obenem pa se avtor prav nič ne opredeljuje niti za to, kar bi se zdelo bravcu v bolj čisti, bolj dognani in miselno bolj jasni podobi pozitivno. Tako so edina kakovost te knjige nekateri živo napisani prizori (od njih naj bo tukaj omenjen samo finalni lov na diverzante, ki je zasnovan in napisan prepričljivo ter napeto), vse drugo pa je nekam zamegljeno in premalo izrazito, skonstruirano. In prav zategadelj velja jemati ta Kavčičev roman kot nekakšno umetniško digresijo, ne pa kot nov prispevek pri dokončnem oblikovanju njegove pisateljske osebnosti.

Borut Trekman

BRANKO ŽUŽEK. MOJA POKRAJINA. Poglavitne značilnosti druge pesniške zbirke Branka Žužka Moja pokrajina so umirjenost, zaokroženost, skladnost doživetja in izraza in doživljajska polnost. Vse, kar je izraženo v tej pesniški zbirki, že dovolj natančno označuje naslov, to je pesnikov svet doživetij in življenjskih vrednot, to je njegova pokrajina z dvojno pomensko vrednostjo. Pesniško snovanje Branka Žužka hodi samosvojo, samotno pot, mimo trenutno veljavnih in aktualnih pesniških tokov; pesnik si nehrupno ustvarja svoj svet, »mojo pokrajino«, svet vrednot, v katerem naj bi življenje dobilo in imelo globlji smisel.

V zbirki prevladuje tema človekovega sožitja z naravo. Tudi izbor sestavin, s katerimi pesnik ponazarja situacije človekovega življenja, je vzet iz narave. S tem ko Žužek s pesmijo opozarja na doživljajske vire v naravi, vnaša v sodobno slovensko pesniško besedo tiste sestavine, ki so nekdanj že bile del njene pesniške ustvarjalnosti, pa jih je pretirana filozofska vnema (beri: porazumljenje človekovega doživljanja) izrinila iz nje. Žužkove teme, ki izhajajo iz tega osnovnega doživetja narave, govorijo o človekovem hotenju, o ljubezni, o pre-

* Branko Žužek, Moja pokrajina. Založba Obzorja 1966.

takanju in minevanju vsega živega, o človekovi volji po vztrajanju. Če imajo moči človekovih hotenj določene meje, pa vendarle ostaja še nekaj, kar je trajnejše, to je narava s svojimi travami, z vodami, peskom in drevjem.

Kot se vidi, Žužkove pesniške teme niso neposredno vezane na naš čas in prostor; pesnikov izbor teh časovno razsežnejših in doživljajsko splošnih tem utegne biti za današnjega bralca nekoliko manj vznemirljiv. Po drugi strani pa je nedvomna vrednota Žužkove poezije v zbirki *Moja pokrajina* ravno v širjenju tematskega prostora in doživljajskega kroga, ki se tako v zavesti ljudi kot v pesniškem ustvarjanju vse preveč ožita.

Žužkov verz je svoboden, preprost, nezahteven in večinoma podrejen opisu ali pesniški meditaciji. Formalno je zbirka razdeljena na šest poglavij, ki sestavljajo kompaktno, vendar snovno dovolj razgibano celoto. Značilno opremo ji je dal Janez Bernik.

Francè Vurnik

TRIJE POTOPISI. Trije naslovi (Filmska popotovanja, Amerika za ekranom, Povsod so ljudje),* trije avtorji (Francè Brenk, profesor za filmsko zgodovino na ljubljanski gledališki akademiji, Boris Grabnar, bivši oblikovavec televizijskega programa, zdaj pa na isti akademiji predava filmsko in televizijsko dramaturgijo, pa Bogdan Pogačnik, znani novinar Dela, nekakšen slovenski Egon Erwin Kisch), tri avtentična pričevanja o našem svetu in njegovih ljudeh — vse tri knjige so izšle pri isti slovenski založbi (pri mariborskih Obzorjih), kar je za razmere v našem založništvu še posebej spodbudno dejstvo.

Francè Brenk objavlja v svoji zanimivi knjigi utrinke s filmskih popotovanj, kakor jim sam pravi, s potovanj, ki je bil njihov poglavitni namen strogo strokoven: sistematična analiza filmskega življenja v Italiji pa v Romuniji, obisk oberhausenskega festivala, izbiranje najpomembnejših dosežkov filmske umetnosti na bruseljski svetovni razstavi in podobno. Zato je bravec naravnost presenečen, ker je v tej knjigi skoraj najmanj rečenega o — filmu. A to navidezno presenečenje je mogoče kaj kmalu razrešiti: Brenk namreč noče govoriti o filmu, ampak si mnogo bolj prizadeva ujeti v svojih potopisnih reportažah utrip dežele, v kateri slučajno je, doumeti miselnost ljudi, ki v tej deželi živijo in ki se z njimi srečava, si s pomočjo ostroumne, brezkompromisne analize razložiti vsa tista nasprotja, ki jih je dojel in občutil na svojih poteh.

S tem avtor seveda presega obliko standardnega poročanja z različnih festivalov, odpoveduje se recenziranju posameznih prireditev, ki jih je moral obiskati po službeni dolžnosti, in rajši piše o svetu, ki ga je ob teh prilikah spoznaval in dojemal; še več, do tega sveta, do stvari in pojavov, ki jih je zaznal, se nenehoma tudi opredeljuje. In prav s tega gledišča sta najbolj zanimivi reportaži v knjigi *Rim 56*, interesantna analiza razmer v povojni Italiji, pa *Zemlja* je vendarle ravna, pretresljiv opis Romunije, kjer se je avtor mudil prav tedaj, ko je na Madžarskem izbruhnila revolucija; in razmišljanja o

* Francè Brenk, *Filmska popotovanja*. Obzorja 1966. Boris Grabnar, *Amerika za ekranom*. Obzorja 1966. Bogdan Pogačnik, *Povsod so ljudje*. Obzorja 1966.